

UDENRIGSMINISTERIET

Notat til Folketingets Europaudvalg om afgivelse af indlæg i EU-Domstolens præjudicielle sag, C-522/18, Spolecznych, forelagt af Polens Højesteret

Enhed:
EU-retskontoret (JTEU)
Sagsbehandler:
Maria Søndahl Wolff
Dato:
9. november 2018
Sagsnummer:
2018 - 37395

Indledning og baggrund

Den polske Højesteret, Sad Najwyzszy, har ved kendelse af 2. august 2018 forelagt præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen vedrørende fortolkningen af EU-rettens bestemmelser og principper om bl.a. dommeres uafsættelighed og uafhængighed, retsstatsprincippet samt forbud mod aldersdiskrimination.

Spørgsmålene er forelagt i en verserende sag, hvor to højesteretsdommere, der burde være en del af dommerkollegiet i Højesteret, er omfattet af den ny-indførte lov af 8. december 2017 med senere ændringer om pensionering af højesteretsdommere ved en alder af 65 år i stedet for 70 år. Loven indeholder ingen overgangsordning for siddende dommere eller mulighed for at fravælge den lavere pensionsalder men bestemmer, at Polens præsident, efter en ikke bindende indstilling fra det nationale domstols- og anklageråd, kan tillade, at en dommer forbliver i sit embede.¹

Den polske Højesteret beder nærmere bestemt om EU-Domstolens fortolkning af, hvorvidt Traktatens og Chartrets bestemmelser om adgang til domstolsbeskyttelse ved uafhængige domstole, loyalitets- og retsstatsprincippet sammenholdt med de nationale domstoles kompetence – og her som sidste retsinstans – pligt til at forelægge præjudicielle spørgsmål for EU-Domstolen², skal fortolkes således, at disse bestemmelser og principper tilsidesættes, når der indføres regler som de polske, hvorefter siddende dommeres funktion bringes til ophør tvangsmæssigt og før tid.

Derudover spørges der bl.a. til, hvorvidt den polske lov tilsidesætter beskæftigelsesdirektivets bestemmelser om forbud mod aldersdiskrimination³.

Som en del af begrundelsen for forelæggelsen henviser den polske Højesteret til den retsstatskrise, som Polen er berørt af, og anfører, at EU-Domstolen er den eneste, der kan give objektive retningslinjer for en fortolkning, der ikke er behæftet med politiske fordomme, og som gør det muligt for Højesteret at vurdere, om de nationale regler er forenelige med EU-retten. Den polske Højesteret henviser i den forbindelse til, at den bagvedliggende sag omhandler EU-retten.

¹ En af højesteretsdommerne var fyldt 65 år inden lovens ikrafttræden den 3. april 2018 og har indgivet en anmodning om at fortsætte i sin stilling. Proceduren er endnu ikke afsluttet. Den anden dommer blev 65 år efter lovens ikrafttræden og havde oprindeligt ikke mulighed for at indgive anmodning om at fortsætte i sin stilling, men den 27. juli 2018 blev der vedtaget en lov kun gældende for denne dommer, som bestemmer, at denne dommer går på pension den 3. april 2019 med mindre præsidenten efterkommer en anmodning om forlængelse.

² Samlet bestemmelserne i TEU artikel 19, stk. 1, andet afsnit, artikel 4, stk. 3, tredje afsnit og artikel 2, samt TEUF artikel 267, stk. 3 og Chartrets artikel 47.

³ Artikel 2 og 6, stk. 1, i Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling mht. beskæftigelse og erhverv.

Regeringens interesse i sagen

Regeringen vil afgive indlæg i sagen. Der vil i indlægget blive lagt vægt på vigtigheden af overholdelse af Traktatens bestemmelser, herunder de grundlæggende principper om domstolens uafhængighed, dommeres uafsættelighed, retsstatsprincippet samt forbuddet mod forskelsbehandling pga. alder.

Sagen er én i en række af sager, der vedrører de igangværende reformer af det polske retssystem. Europa-Kommissionen har således anlagt to traktatkrænkelssager mod Polen med påstand om, at de polske regler er i strid med nævnte bestemmelser i Traktaten⁴, og EU-Domstolens vicepræsident har på anmodning fra Kommissionen truffet en foreløbig kendelse om, at de polske regler skal suspenderes, indtil der er afsagt dom i traktatkrænkelssagen⁵.

I regeringens indlæg i denne præjudicielle sag vil der blive lagt vægt på, at det følger af fast praksis fra EU-Domstolen om fortolkningen af artikel 2 og 19, stk. 1, TEU, samt Chartrets artikel 47, at EU bygger på fælles værdier såsom retsstaten, der forudsætter retslig kontrol ved uafhængige nationale domstole, dvs. domstole beskyttet mod indgreb og pres udefra⁶. Der vil endvidere blive lagt vægt på, at EU-Domstolen har påpeget, at kravet om dommeres uafhængighed er en del af kerneindholdet af den grundlæggende ret til retfærdig rettergang, der har afgørende betydning som garant for beskyttelsen af samtlige de rettigheder, som borgerne afleder af EU-retten og for bevarelsen af medlemsstaternes fælles værdier, der er nævnt i artikel 2, TEU, bl.a. retsstatsprincippet. Om end en medlemsstats nedsættelse af pensionsalderen isoleret set ikke udgør en tilsidesættelse af de nævnte principper, er bestemmelser, der har som virkning, at dommeres funktion bringes til ophør øjeblikkeligt i kombination med en diskretionær adgang for medlemsstatens præsident til at træffe afgørelse om fortsættelse i embedet sammenholdt med yderligere politiserende reformer i en medlemsstat, uegnede til at sikre dommeres uafsættelighed og domstolens uafhængighed som sådan.

I den forbindelse vil der blive lagt vægt på, at EU-Domstolen i sag C-286/12, Kommissionen mod Ungarn, om nedsættelse af pensionsalderen for dommere, offentlige anklagere og notarer fra 70 til 62 år, udtalte, at indførelse af nationale regler, der brat og betydeligt nedsætter aldersgrænsen for det obligatoriske erhvervsophør er uproportionale og i strid med beskæftigelsesdirektivet.

⁴ Jf. sag C-192/18 og C-619/18 R.

⁵ Jf. kendelse af 19. oktober 2018 i sag C-619/18 R.

⁶ Jf. senest dom af hhv. 25. juni 2018 i sag C-216/18 PPU, LM, pr. 48-54 samt 62-67 og dom i sag C-64/16, Assiciacao Sindical dos Juizes Portugueses, pr. 30-45.